

Til lovforslag nr. L 170. Tillægsbetænkning afgivet af Miljø- og Planlægningsudvalget den 10. maj 2000

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om ændring af visse miljølove

(Implementering af Århuskonventionen m.v.)

Udvalget har, efter at lovforslaget ved 2. behandling blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet dette i et møde.

Nogle af udvalgets spørgsmål til miljø- og energiministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag til tillægsbetænkningen.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres og Enhedslistens medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* i den affattelse, hvori det foreligger efter 2. behandling.

Et *andet mindretal* (Venstres, Det Konservative Folkepartis, Dansk Folkepartis og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*.

Mindretallet mener, at lovforslaget er udtryk for en unødvendig »overimplementering«. Såvel klageadgang som offentliggørelse af revurderinger udvides i forhold til kravene i Århuskonventionen.

Selv om stort set alle europæiske lande har underskrevet konventionen, giver dette ingen sikkerhed for ensartet implementering i Europa. Miljøstyrelsen angiver selv, at konventionen juridisk set er vanskeligt tilgængelig og giver anledning til mange fortolkningsspørgsmål. Lovforslaget bygger således i et vist omfang på fortolkning af bestemmelser, der ikke i sig selv er klare og utvetydige. Derved er der en risiko for, at lovforslaget ikke helt er i overensstemmelse med konventionens målsætning. Mindretallet mener derfor, at lovforslaget skal afvente resultaterne af EU-samarbejdet og de kommende partsmøder i konventionens regi.

Mindretallet har noteret sig, at blandt andre Dansk Metal vurderer, at konventionens betydning for danske forhold er begrænset, idet de fleste rettigheder i dag er omfattet af gældende miljø- og planlovgivning m.v. Der er således ikke belæg for at gå videre, som lovforslaget lægger op til. Reglerne er allerede kendte i Vesteuropa, hvorfor det i stort omfang alene er i en række central- og østeuropæiske lande, at man vil kunne opnå en reel effekt.

En anden konsekvens af lovforslaget er, at afgørelserne i lokale miljøsager i stigende grad vil blive flyttet fra lokalsamfundet til Miljøstyrelsen og Miljøklagenævnet. Med andre ord nedtones de demokratiske spilleregler, eftersom lovforslaget efter mindretallets opfattelse går fejl af Århuskonventionens hensigt om at give berørte borgere øgede rettigheder over for myndighederne og i stedet giver landsdækkende miljøorganisationer øgede rettigheder over for virksomhederne. Mindretallet mener på den baggrund ikke, at miljø- og energiministerens bidrag til betænkningen over lovforslaget, hvorefter miljøorganisationerne skal meddele Miljøstyrelsen, om de har konkrete forslag til yderligere lovændringer, er den rette måde at gribe sagen an på.

Mindretallet vil ligeledes påpege, at virksomhederne vil komme til at leve med stigende – og mere langvarig – usikkerhed om, hvilke vilkår der skal gælde for deres miljøforhold.

I dag har alle berørte borgere ret til aktindsigt i miljøsager. Ligeledes har alle ret til at klage over miljøforhold og afgørelser på miljøområdet, som de er berørt af. I en række relevante situationer er der pligt for de lokale myndigheder

til at gøre borgerne opmærksomme på, at der foreligger ny information, som de berørte borgere i givet fald vil kunne klage over.

Der er med lovforslaget lagt op til, at myndighederne i flere – og i forhold til Århuskonventionen unødvendige – situationer aktivt skal invitere til klager. Invitationen til at klage skal ikke kun ske lokalt, men skal også sendes til landsdækkende miljøorganisationer.

Mindretallet vil gerne understrege, at personer uden nogen form for tilknytning til lokalsamfundet således får en helt ny mulighed for at påvirke forhold uden for deres lokalområde. Dette er i modstrid med Opgavekommissionens beslutninger i betænkning nr. 1366 af 17. december 1998. Her lagde man i relation til miljøgodkendelser vægt på, at beslutningerne blev truffet lokalt, set i forhold til lokale miljømæssige acceptniveauer, lokal infrastruktur og lokal beskæftigelse m.v.

I stedet for at opfylde Århuskonventionens intention om at give berørte borgere øget indflydelse flytter lovforslaget således de endelige afgørelser bort fra lokalsamfundet og over til Miljøstyrelsen og Miljøankenævnet.

Mindretallet er af den opfattelse, at lovforslaget ikke kun har negative konsekvenser for de berørte borgere. For virksomhederne vil udsigten til et stigende antal – såvel begrundede som ubegrundede – klager betyde unødvendig usik-

kerhed. Det drejer sig primært om sagsbehandlingstiden, men naturligvis også om sagens udfald.

Allerede i dag kan sagsbehandlingstiden være uacceptabelt lang. Selv uden klager kan godkendelsessager strække sig over år. Og selv en klage over en lille detalje i en miljøgodkendelse kan medføre, at klageinstanserne tager hele godkendelsen op til vurdering. Det er hverken rimeligt, gavnligt eller hensigtsmæssigt for erhvervslivet at skulle acceptere den usikkerhed, som det tidsmæssige perspektiv indebærer.

Med udsigten til et stigende antal klager stiger usikkerheden om udfaldet af ansøgninger også. Der vil være usikkerhed på ansøgningstidspunktet, ved godkendelsen og under hele den eventuelle klagesagsbehandling.

Et tredje mindretal (Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget) vil ved 3. behandling af lovforslaget stemme hverken for eller imod lovforslaget.

Mindretallet kan tilslutte sig Århuskonventionen, men synes, at implementeringen er forhas- tet og for bureaukratisk. Endvidere er mindretallet kritisk over for den tildeling af magt, som de landsdækkende miljøbevægelser får ved mulighed for indsigelser i lokale miljøsager.

Martin Glerup (S) Carsten Koch (S) Inger Bierbaum (S) Lis Greibe (S) Niels Bloch Jespersen (S)

Jørn Jespersen (SF) fmd. Ebbe Kalnæs (CD) Vibeke Peschardt (RV) Søren Kolstrup (EL)

Hans Christian Schmidt (V) Bodil Thrane (V) Jørgen Winther (V) Jens Vibjerg (V)

Henriette Kjær (KF) nfmd. Gitte Seeberg (KF) Arne Kirkelund (DF) Ole M. Nielsen (KRF)

Frihed 2000 havde ikke medlemmer i udvalget.

Nogle af udvalgets spørgsmål til miljø- og energiministeren og dennes svar herpå optrykt efter ønske fra Venstres, Det Konservative Folkepartis, Dansk Folkepartis og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget

Spørgsmål 38:

Ministeren bedes redegøre for formålet med at implementere Århuskonventionen, før resultatet af Europa-Kommissionens analyse af konventionen foreligger. Hvordan vil ministeren sikre, at konventionen implementeres ensartet i EU, når Danmark ikke afventer resultatet af Europa-Kommissionens analysearbejde, og hvordan vil ministeren imødegå risikoen for overimplementering eller fejlimplementering?

Svar:

Formålet med at implementere på nuværende tidspunkt er at overholde FN's målsætning for konventionens ikrafttræden, se herom nærmere min besvarelse af spørgsmål nr. 3, hvoraf fremgår, at FN har sat som mål, at konventionen skal træde i kraft med udgangen af år 2000.

Fra min besvarelse af dette spørgsmål kan jeg endvidere gentage, at der er delt kompetence imellem EU og de enkelte medlemslande, for så vidt angår konventionens ratificering. Heri ligger, at både EU og medlemslandene skal ratificere.

Jeg har derfor på et tidligt tidspunkt rettet henvendelse til Europa-Kommissionen. Kommissionen har givet udtryk for, at implementeringen i Fællesskabet ikke kommer til at gå hurtigt. Den vil tidligst kunne ske i foråret 2001. Samtidig har Kommissionen givet udtryk for, at medlemslandene kan ratificere på egen hånd, og at Kommissionen faktisk forventer, at landene gør dette i overensstemmelse med den internationale FN-målsætning om, at konventionen skal træde i kraft med udgangen af år 2000.

Jeg kan tilføje, at EU's miljøkommissær Margot Wallström for nylig har oplyst mig om, at tjenestegrene er ved at udarbejde et forslag til revision af direktivet om aktindsigt i miljøoplysninger med henblik på en forelæggelse for kommissærkollegiet inden sommerferien.

Tilsvarende forventes et forslag vedrørende konventionens bestemmelser om offentlighedens medvirken i beslutninger klar til forelæggelse for kommissærkollegiet i sidste halvdel af indeværende år.

Hertil skal naturligvis lægges den tid, der medgår til selve vedtagelsesprocessen i EU.

Miljøkommissæren kommer ikke ind på spørgsmål om evt. implementering på fællesskabsniveau af konventionens regler om adgang til prøvelse.

Skal den samlede EU-proces afventes, vil det ikke være muligt for Danmark at overholde den internationale målsætning for konventionens ikrafttræden, som Danmark har tilsluttet sig. Efter min opfattelse skal det tillægges størst vægt, at Danmark overholder målsætningen.

Jeg har desuden ingen mulighed for at sikre, at konventionen implementeres ensartet i EU. Det må således forventes, at der vil blive tale om minimumsdirektiver, hvor medlemslandene derfor har mulighed for at vedtage regler, der giver offentligheden bedre muligheder end foreskrevet i direktiver. I øvrigt vil selv helt ensartede regler ikke sikre, at virkningerne i de enkelte medlemslande bliver ens. Der kan eksempelvis være forskelle på, hvor mange miljøorganisationer der rent faktisk findes – og hvor aktive organisationer og omboende i øvrigt er.

Jeg finder derfor, at opgaven for Folketinget først og fremmest består i at beslutte, hvorledes konventionen bør gennemføres i Danmark. Som det fremgår af mit svar på spørgsmål 43, har jeg fundet det hensigtsmæssigt at foreslå videregående regler i forhold til konventionens krav på visse punkter.

Men spørgsmålet om EU's udspil og de andre landes konkrete implementering er naturligvis interessant, og jeg vil løbende følge udviklingen i de relevante fora, herunder i forbindelse med EU-samarbejdet og de kommende partsmøder i konventionens regi. Skulle det herigennem vise

sig, at der er sket, hvad der i spørgsmålet karakteriseres som »fejlimplementering« i Danmark, vil jeg naturligvis tage den danske implementering op til fornyet overvejelse.

Spørgsmål 39:

Vil ministeren redegøre for, hvorfor Danmark ikke ratificerer ved en folketingsbeslutning nu og venter med en eventuelt senere tilpasning af lovgivningen til konventionen, indtil resultatet af Europa-Kommissionens analysearbejde foreligger?

Svar:

Jeg kan her henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 3, hvoraf bl.a. fremgår, at der vil opstå store retlige problemer, hvis Danmark ratificerer med efterfølgende ikrafttræden af konventionen uden at sikre, at borgerne har de rettigheder, der kræves efter konventionen.

Jeg kan endvidere supplende henvise til besvarelsen af spørgsmål nr. 40 nedenfor.

Spørgsmål 40:

Hvorfor følger Danmark ikke samme praksis vedrørende ratificering af Århuskonventionen som Holland, Norge, Storbritannien, Italien og Tyskland? I alle disse lande vil der først ske en ratificering, hvorefter landene vurderer, hvilke ændringer der skal foretages i gældende lovgivning.

Svar:

Det fremgår af lovforslaget, at det er vurderingen, at en retstilstand som den, der er krævet efter konventionen, nødvendiggør lovændringer.

Hvis konventionen ratificeres forud for, at der er foretaget de justeringer af gældende ret, som vurderes som nødvendige, eller der på anden måde er foretaget retlige skridt med henblik på at inkorporere konventionens regler, vil det i systemer som det danske, hvor ratificerede konventioner ikke automatisk bliver en del af gældende ret, give de retsansvarende myndigheder store problemer med at fastslå retstilstanden i konkrete sager.

Derudover vil det i denne situation være meget vanskeligt for borgerne at kende deres retsstilling.

Denne fremgangsmåde vil også harmonere meget dårligt med forpligtelserne i konventionens artikel 3, stk. 1, hvorefter landene »træffer

de nødvendige retlige, administrative og andre foranstaltninger med henblik på at etablere og opretholde en klar, gennemsigtig og sammenhængende ramme for opfyldelsen af bestemmelserne i denne konvention, herunder foranstaltninger der sikrer overensstemmelse mellem bestemmelser til gennemførelse af reglerne i denne konvention om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse og adgang til klage og domstolsprøvelse, samt passende håndhævelsesforanstaltninger.«

Jeg kan derfor ikke anbefale, at vi anvender en sådan metode i Danmark, der vil give usikkerhed om den gældende retstilstand og dermed også om Danmarks opfyldelse af sine internationale forpligtelser efter konventionen.

Miljøstyrelsen har i øvrigt oplyst over for mig, at styrelsen ikke er bekendt med, at de nævnte lande har besluttet at gå frem efter den nævnte metode.

Spørgsmål 41:

Hvorfor har man fra dansk side ikke drøftet konventionens implementering i de andre europæiske lande, Danmark normalt sammenligner sig med?

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål nr. 24 har der i april 1999 været afholdt et første møde imellem de lande, der har underskrevet konventionen.

Her fremlagde landene deres konkrete tiltag og målsætninger vedrørende implementering og ratificering af konventionen. Endvidere var der anledning til, at landene kunne udveksle konkrete erfaringer vedrørende deres implementeringsarbejde på en række udvalgte områder, herunder angive særlige problemfelter etc.

Danmark fremlagde her en udførlig rapport om danske tiltag og status på de udvalgte områder. Det var dog kun et fåtal af de øvrige lande, der på tilsvarende måde fremlagde oplysninger.

Som det fremgår af min besvarelse af spørgsmål nr. 24, gav ca. 20 lande, deriblandt Danmark, på mødet udtryk for, at man ville ratificere konventionen senest med udgangen af år 2000 med henblik på overholdelse af FN's målsætning om konventionens ikrafttræden ved udgangen af år 2000.

Der vil blive afholdt endnu et møde imellem de underskrivende lande til sommer i år, og når

konventionen er trådt i kraft, vil der blive afholdt partsmøder, hvor der vil blive fremlagt konkrete oplysninger om landenes implementering.

Herved sikres efter min mening en passende gensidig information landene imellem.

Spørgsmål 42:

Ministeren bedes redegøre for nødvendigheden af så omfattende lovændringer. I 1998, da konventionen blev til, fik man det indtryk, at konventionens hensigt var at bidrage til, at andre lande fik samme høje grad af åbenhed i miljøspørgsmål, som man har i f.eks. Danmark. Det fremgår af notat af 3. juli 1998 fra Dansk Metal, at »Konventionens betydning for rent danske forhold er begrænset, idet de fleste rettigheder allerede er dækket af hhv. den danske miljølovgivning og offentlighedsloven. Derimod er den af interesse for de fleste central- og østeuropæiske lande, og i forbindelse med internationale miljøspørgsmål – f.eks. danske borgeres muligheder for information om miljømæssige forhold i andre lande.«

Svar:

Hvad angår lovforslagets nødvendighed kan jeg oplyse, at der forud for udarbejdelse af lovforslaget er foretaget en vurdering af konventionens forpligtelser set i forhold til gældende miljø- og planlovgivning. Lovforslaget bygger herpå, idet det dog er fundet rimeligt at give borgerne visse videregående rettigheder, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger, navnlig pkt. 2 og 3, der i hovedtræk gør rede for konventionen og den danske implementering samt lovforslagets hovedindhold.

Hvad angår henvisningen til, at man ved konventionens vedtagelse i 1998 fik det indtryk, at konventionens hensigt var at bidrage til, at andre lande fik samme høje grad af åbenhed i miljøspørgsmål som f.eks. i Danmark, kan jeg henvise til, at det – nu såvel som i forbindelse med konferencen i 1998 – er min vurdering, at konventionen i vid udstrækning bygger på regler, der allerede er kendte i Vesteuropa, og at dens helt store og centrale effekt vil udspille sig i en række central- og østeuropæiske lande, der i dag slet ikke har samme baggrund og tradition for åbenhed og demokrati.

Men at den bygger på regler, der er kendte i vestlige lande som Danmark, betyder ikke, at der

ikke er behov for en række justeringer, og jeg har da heller aldrig givet udtryk for andet.

Spørgsmål 43:

Ministeren bedes redegøre for, om der er tale om en minimumsimplicitering af Århuskonventionen, og i benægtende fald begrunde hvert enkelt tilfælde af overimplementering.

Svar:

Der er sket implementeringer ud over konventionens mindstekrav på følgende områder:

- 1) Lokale og landsdækkende organisationer, der varetager rekreative interesser, tillægges en udvidet klageadgang på alle de berørte lovområder, uden at dette er nødvendigt efter konventionen.

Begrundelsen herfor fremgår af min besvarelse af spørgsmål nr. 16, hvortil jeg henviser.

På planlovens område omfatter den foreslåede udvidede klageadgang derudover også organisationer med andre væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen end de rekreative, fordi denne lovs formål omfatter alle de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen.

- 2) Særligt om miljøbeskyttelsesloven

- a. Ved indførelse af klageadgang vedrørende afgørelser om, at en nyetablering eller en ændring af en virksomhed ikke er godkendelsespligtig efter reglerne i miljøbeskyttelseslovens kap. 5, skelnes der ikke imellem retlige og skønmæssige afgørelser, og shredder-anlæg og en række af husdyrbrugene medtages, selvom de ikke er omfattet af konventionens bilag I.

Hvad det første angår, sker dette for ikke at indføre en administrativt vanskelig håndterbar sondering, som næppe i sidste ende vil gøre den store forskel.

Hvad det andet angår, er dette valgt af administrative hensyn: Hvis shredder-anlæg og husdyrbrugene ikke medtages, vil der skulle indføres endnu et listesystem i kap. 5, hvilket vil være vanskeligt at håndtere både for myndigheder og borgere, herunder de berørte virksomheder. Derfor er det valgt at bygge videre på det system, der indførtes med implementeringen af IPPC-direktivet (de (i)-mærkede kap. 5-virksomheder).

- b. Ved den forudgående offentlighed ved vurderingerne medtages også shredder-anlæggene og en række husdyrbrug, som

ikke er strengt nødvendige ud fra en snæver læsning af konventionen.

Der bygges også her videre på (i)-mærkningen af samme årsager som nævnt ovenfor.

- c. Miljøorganisationernes udvidede klageret knytter sig til alle afgørelser efter lovens kapitel 3, 4 og 5. Efter konventionen kunne man begrænse sig til de afgørelser, der er omfattet af artikel 6 (bilagsaktiviteter m.v.)

Når konventionens afgrænsning ikke er valgt, skyldes det i forhold til kapitel 5-afgørelser, at det vil medføre de administrative vanskeligheder, der er nævnt under pkt. a, ligesom det i det hele taget ikke forekommer naturligt at have forskellige klagerregler, alt efter hvilken listevirkosomhed m.v. det drejer sig om. Hertil kommer, at en sådan minimumsimplementering vil indebære en begrænsning i den klageadgang, som landsdækkende miljøorganisationer har i dag. Endelig er der søgt skabt parallelitet til den klageadgang, som lokale miljøorganisationer har i dag, hvilket omfatter afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5.

Udvidelsen af adgangen til at indbringe sager i 3. instans for Miljøklagenævnet medtager tillige shredder-anlæggene og en række husdyrbrug, som det ikke er nødvendigt at medtage efter en snæver læsning af konventionen, og der skelnes heller ikke her imellem klager over retlige og skønsmæssige afgørelser.

Der knytter sig samme administrative bevæggrunde hertil som nævnt ovenfor ad a-c.

3) Særligt om havmiljøloven

- a. Udvidelsen af klageretten for de lokale og landsdækkende miljøorganisationer omfatter alle afgørelser vedrørende hurtigfærger, hvor den kunne begrænses til alene at omfatte de afgørelser, hvor der skal gennemføres VVM (vurdering af virkningerne på miljøet), idet det alene er disse, der er omfattet af konventionens bilag I.

Baggrunden herfor er, at der er meget få afgørelser på dette område, og det vil være bureaukratisk og vanskeligt administrerbart, hvis der skulle gælde forskellige klagerregler for samme type af afgørelser alt efter, om der skal gennemføres VVM eller ej.

- b. Tilsvarende er medtagelsen af klapningssområdet udtryk for en implementering ud over konventionens mindstekrav, idet klapningssagerne ikke er omfattet af konventionens bilag I.

Dette sker for at fastholde den sammenhæng, der er i havmiljøloven i dag, hvilket er en logisk opbygning, idet man herved har ens klageregler for de miljømæssigt tungeste sager i loven.

4) Særligt om planloven

Udvidelser af klageadgangen ud over det absolut nødvendige er sket ved at medtage visse typer af afgørelser, som ikke er et krav efter konventionen.

Dette er teknisk/administrativt begrundet. Efter forslaget omfatter klageadgangen sager efter § 58, stk. 1, nr. 1, 3 og 4. Det er landzonesager (1), klager over VVM-tilladelser (3) og retlige klager i plansager, herunder klager over proceduren i VVM-sager (4). Sager, der efter konventionen skal være omfattet af klageadgangen, forekommer inden for alle tre grupper, tydeligst naturligvis for så vidt angår VVM-sagerne. Men der vil også være en række mindre sager, hvor det ikke efter konventionen er nødvendigt at indrømme klageadgang.

Det vil imidlertid være administrativt meget besværligt at arbejde med en afgrænsning baseret på konventionens afgrænsning af, hvilke sager organisationerne skal kunne klage over. Det vil være bureaukratisk, og det vil næppe medføre meget færre klagesager, fordi det ikke er sandsynligt, at organisationerne vil benytte sig af adgangen til at klage i de små sager.

5) Naturbeskyttelsesloven/råstofloven/skovloven/vandløbsloven

Konventionen nødvendiggør på disse lovområder kun en enkelt lovændring, nemlig en udvidelse af klageretten for landsdækkende og lokale miljøorganisationer i forhold til afgørelser vedrørende råstofindvinding på havet, der er omfattet af konventionens artikel 6.

De øvrige forslag om udvidelse af kredsen af klageberettigede organisationer er udtryk for en implementering ud over konventionens mindstekrav, der er i overensstemmelse med konventionens sigte. Det samme gælder forslaget om lovfæstelse af offentlighedens deltagelse i beslutningsprocessen vedrørende større naturforvaltningsprojekter.

Spørgsmål 44:

Hvordan vil ministeren sikre, at den øgede klageadgang ikke fører til, at flere miljøgodkendelsessager får urimeligt lange sagsforløb?

Svar:

I forhold til miljøgodkendelser lægger lovforslaget op til et par ændringer, herunder en udvidet kreds af klageberettigede efter miljøbeskyttelsesloven og havmiljøloven.

Som jeg har givet udtryk for i min besvarelse af spørgsmål 18, er det min vurdering, at der ikke vil komme mange nye sager som følge af de ændrede klageregler, og jeg peger her også på reglerne om opsættende virkning, hvoraf fremgår, at der i forhold til miljøgodkendelserne som udgangspunkt ikke er opsættende virkning af en klage.

Jeg forventer således ikke nogen væsentlige ændringer i sagsbehandlingstiderne i miljøgodkendelsessager.

Som tilkendegivet i pkt. 7.3 i de almindelige bemærkninger kan der dog på sigt blive behov for yderligere ressourcer til Miljøklagenævnet, alt efter udviklingen i nævnets klagesagsantal.

Spørgsmål 45:

Ministeren bedes redegøre for, hvorfor lovforslaget ifølge gennemgangen på side 27 stort set ikke har nogen positive konsekvenser.

Svar:

Lovforslaget indeholder på side 27 et skema over de økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget for stat, kommuner, amtskommuner, erhvervslivet og borgere samt over de miljømæssige konsekvenser samt forholdet til EU-retten. Det fremgår heraf, at der forventes positive effekter på miljøet.

Der er tale om et standardskema med nogle på forhånd givne rubrikker.

Hvis skemaet havde åbnet mulighed herfor, kunne det være tilføjet, at lovforslaget tillige må forventes at have positive effekter på demokratiet, idet det øger befolkningens mulighed for at få adgang til oplysninger, til at deltage i beslutningsprocesserne samt til at klage.

Dette anser jeg for at være af stor betydning.